

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre” (2Tim 3,16). Ez az ige vezet el a mai előadás témájához:

Sola Scriptura¹

Egyedül a Szentírás

1. *A Szentírás hitünk zsinórmértéke.* Isten egyedüli Kijelentése Jézus Krisztus, Ő a mi üdvösségünk. Ezt egyedül a Szentírásban jelentette ki Isten. A reformáció kezdetének 490. évfordulóján hálát adunk Istennek, hogy olyan elődöket, hitvalló ősokeket adott, akik a Szentírást hitünk zsinórmértékévé és életünk központjába tették. Az egyik reformátori iratunkban ezt olvassuk: „Hitbeli dolgokban nem ismerünk el más bírót, csak egyedül Istent, aki a Szentírásban kijelenti, mi az igaz, mi a hamis, mit kell követni, mit kell kerülni.” (II. Helvét Hitvallás. II. fejezet 3.). Miután az egyház meghatározta, hogy melyek azok az iratok, amelyeket a Szentlélek ihletett, miután tehát lezárták a kánont, több olyan irat jelent meg, amelyeket mi reformátusok az üdvösségre nézve nem tartunk irányadónak. Ezeket vagy olvasásra ajánljuk, mint például az egyházatyák iratait, vagy elvetjük, mint a különböző pápai vagy zsinati rendelkezéseket, enciklikákat, bullákat. Az üdvösségre nézve egyedül a Szentírás a zsinórmérték: nem szabad tehát semmit hozzátenni, de belőle elvenni sem (Jel 22,18–19).

Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell azt is, hogy a Szentírás nem történelemkönyv, nem földrajzi ismeretek tára, nem a társadalomtudományok forrása, csak az üdvösségre vezető útra tanít, benne minden megvan, ami szükséges, hogy üdvösségre jussunk.

A Szentírás *Isten írott Igéje*, benne *Róla*, rólunk van szó, s arról, hogy Ő mit akar tőlünk – ezt Isten egyedül a Szentírásban jelentette ki. Azonban a Szentírás nem csupán Istenről, rólunk és az Ő akaratáról szól, hanem az Ő tulajdon szava, benne *Ő maga szól* hozzánk. Nem a külső, és nem a belső természetben. A *külső* természet Isten csodálatos munkája, a teremtettség világ az Ő dicsőségét hirdeti, s szabad és kell is csodálnom a fűszálat, az óriási tölgyet, a hangyák szorgalmát és a barmok erejét. De Istent, magunkat és az Ő akaratát nem ezekből ismerjük meg, hanem egyedül a Szentírásból. A *belső* természetben most a lelkiismeretünket értjük. Isten a mi lelkünket a Szentlélek munkája által szólítja meg, a lelkiismeretet veszi igénybe. De a lelkiismeret nem Isten vagy az ember megismerésének a forrása, mert a lelkiismeret becsaphat, elámíthat. Mi reformátusok elvetjük az „és”-eket: nem a Szentírás és a hagyományok, és a természet, és a lelkiismeret. Egyedül a Szentírás.

A Szentírás azért egyedül üdvösségünk forrása, mert *Isten Szentlelke ihlette* a prófétaikat, apostolokat. Külsőleg ugyanolyan nyomtatott könyv, mint a többi: betűk, szavak, mondatok halmaza. De a betűnek a Lélek által lelki jelentése van. Ezért mondja

¹ A hat előadás elhangzott a kolozsvár-alsóvárosi gyülekezet reformációi nagyhatén, 2007-ben.

Pál, hogy a betű megöl, a Lélek megelevenít (2Kor 3,6). A betű a szombat, a Lélek az örökkévaló ünnep; a betű az elegelektől, a Lélek a bűntől való tartózkodás.

2. *A Szentírás életünk zsinórmértéke.* A hit akkor igazi, ha meghatározza egész életvitelünket. Hogy milyennek kell lennie a hitből fakadó életnek, azt egyedül a Szentírásból tudjuk meg. Hogyan valósul ez meg?

Először úgy, hogy a héber és görög nyelvű Bibliát *lefordították*. A humanizmus emberi talaján megindult reformációnak köszönhetjük, hogy ez megjelent a különböző nemzeti nyelveken. A teljes magyar nyelvű Szentírást egy református lekipásztor, Károli Gáspár (1590-ben) adta először népünk kezébe. Továbbá: a reformátorok érdeme, hogy a Szentírás és annak magyarázata *istentiszteletünk* középpontjába került. De Isten hűséges gyermekeinek, reformátoraink örököseinek akkor vallhatjuk magunkat, ha *egyházunk és személyes életünk* középpontjába kerül. Az élet fenntartásához szükséges a táplálkozás, azaz, hogy *olvassuk* a Szentírást.

Ha egyedül a Szentírás határozza meg hitemet és életemet, ha kedves, naponkénti olvasmányommá válik, akkor elmondhatom ma is: református vagyok.

„... egy a Közbenjáró Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus” (1Tim 2,5); „... nincs üdvösség senki másban, mert nem is adatott az embereknek...” (ApCsel 4,12)
Pálnak és Péternek a bizonyágtétele alapján határozhatjuk meg a mai témát:

Solus Jesus Christus Egyedül Jézus Krisztus

A Szentírás egyértelműen azt tanítja, hogy *Jézus Krisztus Isten Fia, Ő az egyedüli Kijelentés*. Jézus kérdésére Simon Péter így válaszol: „Uram, kihez mennénk? Örök élet beszéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy az Istennek Szentje” (Jn 6,68–69). Erről tesz bizonyosságot az egész Szentírás: az Ószövetség, mint ígéret, az Újszövetség, mint beteljesedés.

1. A solus Christus a reformátorok központi tanítása, s azt jelentette, hogy *az üdvösséget, az örök életet egyedül Ő szerezte meg számunkra*, nincs más Megváltó. A reformátorok elvetették az „és”-eket, mintha szükség lenne bármely teremtmény közbenjárására. Ez főleg a szentek imáadására, segítségül hívására vonatkozott. A II. Helvét Hitvallásban (V. fejezet 2., 3.) ezt olvassuk Istenről: „Egyedül Őt hívjuk segítségül életünknek minden bajai és viszontagságai között, mégpedig a mi *egyedüli* Közbenjárónk és Szószólónk Jézus Krisztus által. Azért mi, a dicsőült égi lakókat vagy szenteket sem nem imádjuk, sem nem tiszteljük, sem segítségül nem hívjuk, és őket az Atya előtt a

mennyekben szószólóinkként vagy közbenjáróinkként el nem ismerjük.” Ugyanez a hitvallás kimondja, hogy „... kegyes életű elődeinket nem vetjük meg, róluk kicsinylőleg nem vélekedünk”, őket megbecsüljük, erényeiket követjük. A református ember tehát különbséget tesz imádat és megbecsülés között. Isten méltatta Szűz Máriát, hogy testéből adjon életet az Ő Fiának, de őt sem imádjuk. Hasonlóképpen csupán megbecsüljük, de nem imádjuk a Biblia bármely más elhívott, kegyes életű személyét.

Ma nem csupán más egyházak felé kell magunkat elhatárolnunk, de határozottan vissza kell utasítanunk minden emberimádatot, legyenek azok jelentős történelmi személyiségek, vagy a mai élet már-már kultikusan tisztelt, vagy éppen imádott alakjai. Bálványimádnak minősítjük a politikusok, a film- és sportsztárok tiszteletét, mintha földi és mennyei üdvösségünk tőlük függne.

A *Jézus* név a zsidó nyelv szerint Üdvözítőt jelent, a görög *Krisztus* (zsidóul Másiakh = Messiás) Felkentet.

2. *Keresztyén jelképeink.* Említsünk meg egypár ilyen szimbólumot.

– Mi protestánsok nem vetünk keresztet, templomaink tornyán nincs *kereszt*, lakásunkban nincs feszület. Ez azért van, mert az ellenreformációban a kereszt jegyében történtek erőszakos, egyházunk elleni támadások. De valljuk, hogy Krisztus kereszten hozott áldozatával történt a megváltásunk. Ezért nem vagyunk „keresztellenesek”. Az utak menti keresztfákon látható négy betű: INRI, Krisztus keresztje feliratának a rövidítése: **I**esus **N**azarenus, **R**ex **I**udaeorum, azaz, a názáreti Jézus, a zsidók királya (Jn 19,19).

– Református embernek a kép- és a szoborimádásról szóló második parancsolat tiltását komolyan kell vennie. Isten Lélek, őt lélekben és igazságban kell imádni (Jn 4,24). A kép és a szobor mindig torzít és kevesebb, mint ami Isten valójában. A Jézust megjelenítő filmeket is csak magyarázattal fogadhatjuk el.

– Református kiadványokban láthatjuk a **XP** (görög Khi-Ró) jelet, amely Krisztus nevének első két betűje. A *hal* az őskeresztyének (titkos) jelképe volt. A görög IKhThÜSz szó halat jelent. A mondatszó – **I**észusz **K**hrisztosz **T**heu hŰiosz **S**zótér – jelentése: Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó. E két utolsó szimbólumot csupán emlékeztető jelként használjuk.

Ha elismerem, hogy Jézus Krisztus a világ Megváltója és az én Megváltóm, ha szívből és meggyőződéssel énekelem, hogy „Krisztusom, kívüled nincs kihez járulnom” (386. ének), akkor elmondhatom ma is: református vagyok.

„... Őt (Krisztust) tette mindennek fölött való fővé az egyházban” (Ef 1,22); „... Ő a feje a testnek, az egyháznak is.” (Kol 1,18) Ezeknek és más igéknek az alapján fogalmazhatjuk meg a mai előadás címét:

Egyetemes egyház

Most nem valamelyik egyházzól, a reformátusról, vagy egy másikról lesz szó, hanem az egyetemesről, a minden egyháztestet magában foglaló egyházzól, amelyről a Szentírás mindkét szövetsége bizonyóságot tesz. Az Újszövetségben az egyház, mint a Főhöz tartozó Krisztus-test áll előttünk. Mibenlétének a megértéséhez öt jelző visz közelebb, az első kettőt az atyák az Apostoli Hitvallásban is megfogalmazták:

– Hiszem az *egyetemes* egyházat. A hitvallás görög szövegében a *katholikosz* szó olvasható, s ez a reformátori tanítás szerint nem a római egyházat jelenti, hanem az időben és térben létezőt, amit az egyetemes szóval kell lefordítanunk. Hogy az egyetemeség mit jelent, az világossá válik a Heidelbergi Káté (54. felelet) megfogalmazásából: Isten *ezt* az egyházat Igéje és Szentleke által a világ kezdetétől a világ végezetéig, az egész emberi nemzetségből gyűjtötte. Az egyetemesség azt jelenti, hogy az egyháznak idői (a világ kezdetétől, a végezetéig) és téri (az egész emberi nemzetségből) kiterjedése van. S azt is, hogy magába foglal minden Krisztus-hívő felekezetet.

– A *keresztyén* jelző a Főnek és a testnek a szerves kapcsolatára, a Krisztushoz tartozásra utal. Az első gyülekezet tagjait először Antiochiában nevezték keresztyéneknek, Krisztus-féléknek (ApCsel 11,26). Az az egyház keresztyén, amelyik egyedül Krisztust, Isten Fiát ismeri el Megváltónak, s a híveket kötelezi a Krisztus szerinti életre.

– Egyedül magyar nyelvünk jelöli az egyházat *anyának*, abban az értelemben, ahogyan Kálvin beszél róla: „Nincs más út az életre, mint az, ha az egyház mint anya hordoz bennünket méhében, ha ez hoz világra, ha ez táplál, őriz és oltalmaz bennünket.”² Az egyház mint anya nevel (vallástanítás), táplál (igehirdetés) és gondoz (lelki-gondozás). De a Bibliában sehol sincs szó Máriának az egyházzal való azonosításáról.

– Az egyház *szent*, így nevezi Pál a helyi gyülekezeteket (Pl. Fil 1,1). A szentség a Szentírásban azt jelenti, hogy Isten a maga számára elkülönítette a hívek közösségét. Az egyház nem az erkölcsileg tökéletesek serege, azon van „folt vagy ránc” (Ef 5,27), hanem azért szent, mert Krisztushoz tartozik.

– Joggal mondhatjuk, hogy az egyház *egy*, noha több felekezetben, egyháztestben él. Az egység láthatatlan ugyan, de valóságos, mert maga Krisztus is láthatatlan, de valóságos, egy, oszthatatlan. Ma, amikor megújított nyilatkozatban a nem római egyház-

² A keresztyén vallás rendszere IV. 1/4.

hoz tartozókat nem ismerik el egyháznak, valljuk, hogy minden Krisztus-hívő közösség egyház. Kálvin azt mondja a római katolikusokról, hogy élő egyház, csak beteg.

Lássunk egypár kimutatást az egyházzól, annak függvényében, hogy a Föld 6 milliárd lakosából 2 millió 130 ezer (35,5%) keresztyén van (2001-es adatok).

<i>Az egyházak megoszlása</i> (millióban)			<i>A protestáns egyházak megoszlása</i>	
Római katolikus	1030	48%	Református	75 millió
Protestáns	326	16%	Evangelikus	70 "
Görögkeleti (ort.)	215	10%	Unitárius	10 "
Anglikán	69	3%	Baptista	60 "
Más keresztyének	383	18%	Metodista	15 "
<u>Egyházhoz nem tart.</u>	<u>107</u>	<u>5%</u>	Pünkösdistá	40 "
Összesen	2130	100%	<u>Egyéb protestánsok</u>	<u>56 "</u>
			Összesen	326 "

Ha hiszem, hogy ennek a seregnek én is élő tagja vagyok, és mindörökké az maradok (Heidelbergi Káté, 54. felelet), akkor elmondhatom: én is református vagyok.

„... azt tartjuk, hogy hit által igazul meg az ember, a törvény cselekvésétől függetlenül” (Róm 3,28); „Az igaz ember pedig hitből fog élni!” (Róm 1,17). Ezeknek, és több más igének a kapcsán fogalmazhatjuk meg a mai előadás címet:

Sola fide Egyedül a hit

1. *Hit által igazulunk meg Isten előtt.* Egyszer majd meg kell állnunk Isten ítélőszéke előtt, be kell mutatnunk életünket. De naponként is szembenézünk a kérdéssel: mit adhatunk Istennek, ami kedves előtte? Semmit. De Isten valamit nekünk tulajdonít: a hitet.

A reformátori tanítás, hogy egyedül hit által igazulhatunk meg, azt jelenti, hogy az embernek ki kell zárnia mindent, amiről azt véli, hogy érdem lehet.

Jó cselekedeteinkkel nem kérkedhetünk, azért sem, mert a mérlegen a rosszak többet nyomnak. Különben a mi jó cselekedeteinkbe belevegyül az érdemszerzés, az, hogy ezekkel tetszelgünk magunk és mások előtt, nemegyszer, hogy viszonzást várunk az emberektől.

A böjtöt, az aszketikus életmódot sem tekinthetjük fizetőeszköznek.

Ma már különös, de a 16. században megtörtént, hogy az egyház bűnbocsátó cédulákat árult, amelyekről azt tartotta, hogy ezekkel *meg lehet vásárolni* az üdvösséget. A reformátorok, főképpen Luther Márton és mások, ez ellen is felemelték szavukat.

Istennek az üdvösségért semmit sem adhatok, de Ő nekünk tulajdonítja a *hitet*.

2. *A Heidelbergi Káté* (21. fejelet) az igaz hitről azt mondja, hogy az *biztos ismeret*, azaz meggyőződés, hogy Isten beszéde, amelyet a Szentírásban kijelentett, igaz. Továbbá, hogy az igaz hit *szívbeli bizodalom*, azaz életem rábízása Istenre. E kettőhöz tegyük hozzá, hogy *feltétlen engedelmesség*, amely a biztos ismeretből és a szívbeli bizodalomból származik. Legjobb példa *Ábrahám*, akit Isten elküldött, hogy letelepedjék Kánaánban. Ő igaznak tartotta Isten szavát, bízott abban, hogy ott lakhelyet talál, és azonnal engedelmeskedett, elindult az Isten által megjelölt helyre. Erről azt olvassuk, hogy hitt Ábrahám, és ezt neki Isten igazsággal tulajdonította (1Móz 12,1–6 és 15,6).

3. Szemléltessük ezt *három hasonlattal*. A hit *kar*, amelyet felnyújtok Isten felé, hogy Krisztusba fogózva az Atya kegyelmét elfogadjam. A hit *szem*, amellyel másképp látom Istent, magamat, a világot, a mostani életet és az örök életet. A hit *gyökér*, amelyet Istenbe ereszték, és tőle szívom életem táplálékát. De a kar semmit sem ér, ha nincs benne erő, de ha a látóideg meggyengül, világtalan maradok, ha a gyökér elszárad, a fa elkorhad. Az, hogy templomba járok, hogy fenntartói járulékot fizetek, sőt még az is, hogy imádkozom csak akkor ér valamit, ha teljes meggyőződéssel, hittel teszem.

4. *A hit minőségéről* még három dolgot kell elmondanunk. Először azt, hogy a hit nem állandósult állapot, hanem *viszonyulás*. A legerősebb hitű ember sem mondhatja el magáról, hogy mindig, minden körülmények között egyformán hisz. A hitnek vannak apályai és dagályai. A hit ingázás Isten és önmagam között, Isten és a világ között. Figyeljünk fel arra, hogy mit mondott egy Jézus által meggyógyított gyermek apja: „Hiszek, segíts a hitetlenségemen!” (Mk 9,24) Másodszor: a hit *többség*. Lehet, hogy találkozunk olyan, a hiten kívüliekkel, akik maradiaknak tekintenek minket, és nemegyszer természettudományos ismereteikre hivatkoznak. Válaszunk: mi is rendelkezünk ezekkel az ismeretekkel, de mi többség tudunk, azt, hogy az egész világ, a maga természeti törvényeivel, Isten kezében van. Ez a mi többségünk, ezzel vagyunk mi gazdagabbak, mint ti. Kell tudnunk – harmadszor –, hogy mi a hit *haszna*. Pál azt mondja, hogy az igaz ember hitből él (Róm 1,17). Van egy éléskamránk, abba gyűjtjük és tartogatjuk a táplálékot. Amikor éhesek vagyunk, akkor kinyitjuk a kamra ajtóját és megterítjük az asztalt. Hitünk mindenkor lelki eledel, de a nagy nyomorúságban, amikor erőt kellene valahonnan nyernünk, akkor kérjük Istent (kinyitjuk a kamra ajtóját), és ő megajándékoz a hittel. Mert a hit Isten ajándéka.

Ha a hit hozzákapcsol Istenhez Krisztus által, ha belé vetem bizalmamat, ha átjárja egész életemet, akkor mondhatom el magamról, hogy hívő református vagyok.

„Isten ingyen igazítja meg őket kegyelméből, miután megváltotta őket a Krisztus Jézus által.” (Róm 3,24) Ez az íge visszautal két előző témánkra: a Jézus Krisztusba vetett hitre, és jelöli a mai előadás címét:

Sola gratia Egyedül a kegyelem

1. *Kegyelmet kegyelemért* vettünk Istentől Krisztus által – ezt olvassuk a János evangéliuma elején (1,16). Nemcsak hogy a kegyelmet nem tudjuk kiérdemelni, de még magyarázni, megérteni sem tudjuk. Ennek egyik oka, hogy nem értjük meg és nem ismerjük fel a *bűnt*. Pedig a bűn és a kegyelem úgy tartoznak össze, mint Isten és az ember. Csak az, aki eljut a bűntudat és a kiszolgáltatottság mélységéig, kezdi megérteni és értékelni Isten kegyelmét. Ami egyenként minket illet: fel kell ismernem a bűnt, s csak ebből a mélységből felnézve láthatom és tapasztalhatom meg a kegyelmet. Bár a párhuzam nem teljes, próbáljuk megérteni a következő példából. A bűnös várja, hogy végrehajtsák rajta a halálos ítéletet, s akkor, amikor lemondott minden segítségéről, megkapja a felmentést, a kegyelmet. Ezt a kegyelmet hirdette ki Isten a kereszten szenvedett Jézus Krisztus által. Amit pedig megnyertünk, az a földi életnél is több: örök élet, üdvösség.

2. *Ingyen kegyelem*. A bűn megbontja az emberi lélek egyensúlyát, s ezt mindenki helyre akarja állítani, úgy is mondhatjuk, hogy igazat akar adni önmagának, az igazságot keresi. Egy szerzetes cellájában vergődött, s a nagy kérdése az volt, miképpen találhat egy igazságos Istent. Kínózta, gyötörte magát, de lelki egyensúlyát, a maga igazságát nem nyerte meg. Ez az önmarcangoló ember Luther Márton volt. A Római levelet olvasva jutott a felismerésre: rá van utalva a kegyelemre, egyedül az ingyen kegyelem rendezheti a viszonyt Istennel és önmagával. A kegyelmet kegyelemért azt jelenti, hogy magában Isten lényében kegyelem van, és ez kiárad az emberre.

Az ember próbálja tisztázni magát önmaga előtt, a vallásos ember Isten előtt is. Ez a tisztázás a következő kísérleteket jelentheti:

Nyugtogatjuk magunkat, hogy „mindenki így csinálja”, azaz a világ erkölcsiéhez mérjük magunkat, de végül is ez nem más, mint a közerkölcstelenségre történő hivatkozás.

A magunk bűnét összehasonlítjuk a másokéval, s persze mindig akad valaki, aki nagyobb bűnt követett el, mint mi, akinek aztán a tükrében mi tisztábbaknak tűnünk.

A körülményekkel megmagyarázzuk bűneinket, a társadalomra, az emberekre fogjuk, addig, amíg magunkat büntelennek érezzük. Ez tulajdonképpen „könyvelési trükk”, mert vagy kiradírozzuk, vagy egyszerűen az adósság oldaláról átírjuk a másikra. Nehéz helyzetünkben (jön az ellenőrl!) egyedül a kegyelem adhat felmentést. Erre is

vonatkozik az, amit János apostol ír: „... bár a szívünk elítél, Isten mégis nagyobb a mi szívünknel...” (1Jn 3,20).

3. *Bűntudat és bűnbocsánat.* A bűn adósság, tartozunk Istennek, mint a példázatbeli gonosz szolga, akinek tízezer talentumot kellett volna fizetnie, de ezt a király elengedte, megkegyelmezett neki (Mt 18,21–35). Hogy megnyerjük az igazságos Istent, hogy kegyelmében részesüljünk, ahhoz emberileg három nehéz lépést kell tennünk. Először is, érezni kell a kiszolgáltatottságot, rászorultságot, utána meg kell indulni, és el kell jutni a lelkiismeret-furdalás érzéséig, majd meg kell érkezni az őszinte bűnbánatig. Ehhez önvizsgálat és sok imádkozás kell. Ekkor ragyog ránk bűneink sötétjében a kegyelem fénye.

4. *Az igazi bűnbánat.* A bűntudattal legalább két baj van. Először az, ami bűnös természetünkől következik, hogy tudniillik, legtöbbször nem a magunkéra, hanem a másik ember bűnére gondolunk. Nem szabad kitérnünk az elől, amit Nátán mondott Dávidnak: te vagy az az ember (2Sám 12,7). Másodszor, hajlamosak vagyunk, hogy úgynevezett nagy bűnökre gondoljunk, s ezzel a mi „kis” bűneink alól felmentsük magunkat.

Ha naponként elismerem és bevallom rászorultságomat, ha bízom abban, hogy Krisztusért Isten kegyelme rám is kiárad és felmentést ad, akkor mondhatom el: református vagyok.

„Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek szerezz dicsőséget...” (Zsolt 115,1); „... mindent Isten dicsőségére tegyetek!” (1Kor 10,31) Ezzel a két igével foglalom össze az eddig elhangzott öt előadást.

Soli Deo gloria Egyedül Istené a dicsőség

1. Idézzük reformátorunkat, Kálvin Jánost: *A világ Isten dicsőségének színtere* (theatrum gloriae Dei). Isten teremtett világában akkor van (akkor lesz) összhang, ha minden Isten dicsőségét hirdeti. Az anyagi világ is, amelyről a zsoltáros azt mondja, hogy az egek hirdetik, beszélnek Isten dicsőségét (19,2; 97,6). Az angyalok sokasága is ezt énekli a betlehemi mezőkön: „Dicsőség a magasságban Istennek...” (Lk 2,14). Ebbe a harmóniába kell bekapcsolódnia az embernek, ahogyan a zsoltáros többször is felszólít: Dicsérjétek az Urat! (Pl. 150,1), s Pál is ösztönöz: mindent Isten dicsőségére tegyetek! (1Kor 10,31)

2. *Az ember Isten dicsőségének a fényében.* Az ószövetségi szent írók Isten dicsőségét fény-, füst-, vagy ködjelenséggel szemléltették. Mózes arcán Isten dicsőségének a fénye tükröződött (2Móz 34,29–35), a sátor felszentelésénél Isten dicsősége ködben, illetve füstben jelent meg (2Móz 40,34–35; 1Kor 8,11). Az Újszövetségben azt olvassuk, hogy

Jézus Krisztus Isten dicsőségének a visszatükröződése (Zsid 1,3). Ez kötelezés is, hogy mint Krisztus-félék ezt a dicsőséget tükrözzük vissza.

A keresztyén gyülekezet szóban dicsőíti Istent, amikor az istentiszteleten énekel, imádkozik, amikor otthon az Úr imádsága végén őszintén elmondja, hogy Övé az ország, a hatalom és a dicsőség. De – a már elhangzott páli idézetnek megfelelően – mindent Isten dicsőségére kell cselekednünk. Ez pedig nem csupán az istentiszteleti, vagy az imádkozási alkalmakra vonatkozik, hanem teljes életünkre, s alázatot, előtte való leborulást és hálát jelent.

3. *Dicsőséget másoknak nem adom* – ezt mondja Isten, s ezek a „mások” a bálványok (Ézs 42,8). Dicsőíteni Istent egész élettel – ez pozitív megfogalmazása a reformátori jelmondatnak, azonban a reformátorok gondolkozásában elhatárolódást is jelent.

A 16. század előtti egyházban a *szenteket* mintegy kiemelték a bűnös emberek közül, dicsőítették őket, imádkoztak hozzájuk, közbenjárásukért könyörögtek. A reformátorok vallották, hogy sem a bibliai személyek, sem az egyház történetének istenfélő emberei nem szentek, dicsőségadás nem illeti őket. Egyedül Istené a dicsőség. Mi, protestánsok elismerjük, hogy ezek Istennek kegyes életű gyermekei, példájukat követhetjük is, de tudnunk kell, hogy ők ugyanolyan emberek voltak, mint mi. Ez vonatkozik a reformátorokra, hitvalló őseinkre is, akiket meg kell becsülnünk, akikről most, reformáció ünnepére készülve, megemlékezünk.

Ennek a kizárólagos mondatnak van egy mára szóló üzenete. *Szűtárokat* nevelő és megjelenítő korban élünk, akiket legtöbbször még erkölcsi példaképeknek sem tekintetünk, annál kevésbé dicsőíthatjuk őket. Világunk tele van rendkívüli teljesítményeket nyújtó színészekkel, színésznőkkel, sportolókkal. Ott vannak falragaszainkon, képernyőinken, újságjaink címdalán. Pedig ők nem istenek, nem félistenek, hanem bálványok. Mi tettük őket azzá, amikor gyermekeink szemét rájuk irányítottuk, vagy legalábbis nem óvtuk őket attól, hogy hatalmukba kerüljenek. Sokszor a dicsőítés élettelen tárgyaknak, vagy korjelenségeknek szól. Nem ellenezzük a számítógépet, hisszük, hogy a műszaki fejlődés is Isten eszköze, de azt igen, hogy időnk jó (rossz) részét azzal töltjük, hogy belebámulnak az élettelen képernyőbe. Nem bűn szeretni valamelyik sportot, de azzá válik, ha a lelátókon félőrültekként siratjuk „csillagjaink” vereségét, vagy dicsőítjük győzelmét. Idézzük ismét a zsoltáros szavait: „Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek szerezz dicsőséget...” (115,1).

Ha lemondok minden teremtmény dicsőítéséről, ha számmal és egész életemmel a Szentháromság-egy Istent dicsőítem, akkor mondhatom el: református vagyok.